

NORDEN SOM MILITÆR- POLITISK ENHED¹

Av F. H. KJØLSEN, Kommandørkaptajn i den kgl. danske Flaade

ALLEREDE i 1934 udkastede den norske Generalstabsofficer Kaptajn Qvam paa Basis af den daværende udenrigspolitiske Situation nogle Tanker, der delvis var inspireret af den højt-begavede norske Stortingsmand General Lowzow's Arbejder, der udkom i 1915 i fortrolig Form, og som virkede for en skandinavisk Forsvarsalliance.

I *Sverige* var det oprindeligt bl. a. dav. Major Ragnar Smith og den kendte Militærskribent Oberst Kleen, der slog til Lyd for Sagen, og som blandt andet med stor Kraft hævdede, at præcise Aftaler var absolut nødvendige, og at Sagen for at virke effektivt maatte planlægges i Tide, saaledes at der ingen Tvivl kunde være om Omfanget af de forskellige Landes Forpligtelser. En fælles Forsvarsplan udarbejdet af de respektive militære Stabe og godkendt af de nordiske Regeringer var en »conditio sine qua non» for Tankens Realisation.

Ogsaa i Danmark forsøgte man at skabe Jordbund for disse Tanker i Aarene før den anden Verdenskrig, men selv om vi, der arbejdede herfor, ganske vist nu og da fandt Forstaaelse, mødte Sagen som oftest en skeptisk Indstilling, da man frygtede for Begrebet »militær Alliance» og i Almindelighed ikke mente, at Tanken var praktisk gennemførlig eller aktuel.

Denne Holdning var en typisk Følge af den »Fredstidsneutra-

---

¹ »Norden som militärpolitisk Enhed» er udarbejdet som Led i Værket »Det forenede Norden» redigeret af Dr. phil. Hans Jensen og udgivet i Danmark fra Arthur Jensens Forlag i Köbenhavn i Eftersommeren 1943. Værket skulde belyse hele det nordiske Problem fra historiske, kulturelle, økonomiske, politiske og militære Synspunkter med det Formaal at danne en nordisk Haandbog til Brug for alle interesserede i Skandinavien. Da denne Bog imidlertid næppe i større Udstrækning er kommet til Sverige, grundet paa den afgørende politiske Udvikling, der har fundet Sted siden 29. August i Danmark, tillader jeg mig derfor hermed at udsende dette militärpolitiske Afsnit: »Norden som militärpolitisk Enhed» med enkelte mindre Tilføjelser og Ändringer for den svenske Offentlighed.

litet», som fulgtes her i Norden imellem de to Verdenskrige, præget som den var af de nordiske Landes Tilslutning til Nationernes Forbund med dets ofte idealistiske Doktriner, som dog desværre ikke hvilede paa Realitetens Grund, idet de blev praktiseret, uden at noget effektivt Magtmiddel stod bagved Ordene.

Vi springer herfra lige frem til Tiden, da den anden Verdenskrigs Ragnarok væltede ind over Europa.

Danmark undertegnede som eneste nordiske Stat »Ikke-Angrebs-traktat» med Tyskland den 31. Maj 1939, en Traktat som mærk-værdig nok stadig er gældende. Det skal her blot bringes i Erindring, at Danmark i et Memorandum fra den tyske Rigs-regering, som blev overrakt vor Regering den 9. April 1940 om Morgen, fik et Løfte om territorial Integritet og Opretholdelse af politisk Uafhængighed, ikke at blive Operationsbasis for Kamp mod England, samt Tilladelse til, at danske Tropper forblev i Besiddelse af deres Vaaben, det sidste efter nærmere Forhandling med den daværende Chef for de tyske Besættelsestropper, General Kaupisch.

Denne har senere i sit bekendte Interview i »Nordschleswigsche Zeitung» af 8. April 1942 hævdet, at det var af afgørende Betydning for den kombinerede Operation mod Danmark—Norge: at hele Danmark blev taget paa een Dag, at blot en Opsættelse paa et Par Dage i Danmark kunde have kompromitteret hele Foretagendet mod Norge, samt at det afgørende Moment ved Gennemførelsen af Planen var *Overraskelsen* og dens absolutte *Hemmelig-holdelse*. En dansk Mobilisering i Tide, d.v.s. før 9 April, samt en Indsats af den samlede danske Militærmagt vilde som Følge heraf ikke alene have hasarderet den tyske Operationsplan, men ogsaa muligvis medvirket til at Norge havde mobiliseret i Tide.

Da Landets Forsvarsmagt ifølge Regeringens Ordre imidlertid ikke blev mobiliseret og kun i meget begrænset Omfang var krigsberedt og ikke blev sat ind udover i rene Forpostfægtninger, giver Danmarks Besættelse den 9. April 1940 iøvrigt ingen Erfaringer angaaende Landets Forsvarsmuligheder udover Konstateringen af den udmærkede Aand, som raadede blandt de Styrker der kom i Aktion. Det samme kan ogsaa siges om de Krigshandlinger, som fandt Sted saavel i den danske Flaade som i Hæren, da Tyskland efter en længere politisk Krise, der kulminerede i de ultimative Krav til den danske Regering af 28. August 1943, og som resulterede i at Tyskland brød sit ovenstaaende Løfte af 9. April 1940 til Danmark, sikrede sig Kongens Person den 29. August samt

skred til Aktion for at bemægtige sig den danske Flaade og Hær og tvang den danske Regering til at indsende sin Demissionsbegæring den 30. August 1943.

Norges Neutralitet blev den 16. Februar 1940 krænket af Engländerne, idet den tyske Damp *»Altmark»* blev angrebet i den norske Jøssingfjord, medens eskorterende norske Torpedobaade ikke fik Ordre til at gribe ind. Den næste Neutralitetskrænkelse fandt Sted Natten mellem den 7. og 8. April, da britiske Minespærringer blev notificerede som udlagt i norsk Territorialfarvand i Vestfjorden, ved Kristianssund og udfør Stadlandet, hvilket — i Forbindelse med Paastanden om, at England tilsigtede en Okkupation af Nordnorge senere fra tysk Side er blevet givet som Motivering for det tyske Invasionsforetagende den 9. April 1940. Det fortjener dog i denne Forbindelse at understreges, at i det Memorandum, som den tyske Regering overrakte den norske Regering den 9. April om Morgenens, var denne Motivering ikke nævnt med eet Ord, ligesom det hidtil ikke er bekendt om den britiske Minespærring i norske Territorialfarvande virkelig naaede at blive udlagt eller kun blev notificeret; endelig afgik de første tyske Skibe, som var bestemt til Norges Operationen, som bekendt allerede i Dagene fra 2. til 5. April fra tysk Havn til Vestnorge.

En Okkupation af Norge—Danmark har desuden været diskuteret i den tyske militære Presse og i Tidsskrifter igennem mange Aar, saaledes har blandt andet den tyske Viceadmiral Wolfgang Wegener taget til Orde herfor allerede i 1926, senere i den kendte Brochure *»Die Seestrategie des Weltkrieges»* fra 1929, hvor Staven blev brudt over den tyske Flaades defensive Strategi fra forrige Verdenskrig. Operationen mod Danmark—Norge blev af Tyskland bragt til Udførelse ifølge en Operationsplan, hvori Dristighed, Hurtighed og Overraskelse var Forudsætningerne.

Gennem de offentliggjorte Publikationer ved vi nu, at Norge var stærkt præget af sit manglende militære Beredskab — flere af de norske Landbefæstninger var saaledes ubemandede, Flaaden og Kystdefensionen forældede, Minespærringerne ikke udlagt, ligesom Beredskabet var yderlig nedsat, idet den norske Forsvarsmagt udskiftede Værnepligtige i Slutningen af Marts. Almindelig Mobilisering blev ikke beordret før Dagen efter Angrebet, og da var Sydnorge allerede besat, — men trods de slette militære Magtmidler, som Norge besad, og som i Realiteten laa under, hvad vi raadede over i Danmark, det store personlige Mod og Indsatsen fra Nordmændenes Side ganske ufortalt, og trods det Kaos, der

bevist og ubevist raadede i de norske Kommandoforhold den 9. April, kunde det norske Forsvar dog opretholdes i 2 Maaneder, hvilket er ensbetydende med, at et norsk Forsvar, vel krigsberedt og mobiliseret vilde have haft store Muligheder for at gøre sig anderledes gældende, end det nu blev Tilfældet.

Naar ikke mindst de tyske sømilitære Tab ved Norges Invadering tages i Betragtning, kan det *slaas fast*, at hvis Norge havde været mobiliseret *i Tide*, vilde dette Land paa Grund af sine enestaaende naturlige Forsvarsmuligheder have vanskeliggjort hele den tyske Operationsplans Udførelse i væsentlig Grad, ja sandsynligvis faaet den til at *strande*. Efter at Troppeoverførslerne og Landsætningen var lykkedes, kæmpede Nordmændene delvis støttet af et faatalligt, landsat engelsk-fransk Hjelpekorps, der var blottet for Luftvaaben og moderne Udrustning, en haabløs Kamp mod den i alle Forhold overlegne tyske Krigsmagt og maatte kapitulere den 10. Juni 1940, efter at Nordnorge var rømmet den 7. Juni. —

Med disse Begivenheder fandt den nordiske Neutralitetspolitik, der har varet siden Wienerkongressens Dage, sin Afslutning, og et isoleret Neutralitetsforsvar for hvert af de nordiske Lande er dermed forbi, men et er overvejende sandsynligt: *Var den nordiske Tanke blevet realiseret paa reel Basis i Tide*, d. v. s. i Perioden imellem de to Verdenskrige, med et effektivt gensidigt klart formuleret Forsvarsforbund, *vilde Norge*, begunstiget som det er af ganske særlige strategiske Forsvarsmuligheder, *ikke være blevet besejret*, som det nu blev det, idet en nordisk Forbundsstyrke da havde staaet rede til Norges Hjælp, og i saa Fald vilde Danmarks besættelse ej heller have været en militær Nødvendighed for Tyskland, thi det *vides* ogsaa nu, at *Maalet* for den tyske Aktion den 9. April var den militære Besættelse af *Norge*, medens Besættelsen af Danmark kun var *Midlet* til at naa dette *Maal*, — og *Danmark—Norge vilde næppe have oplevet en 9. April 1940, ej heller Finland en 30. November 1939*.

Inden man betragter *Nordens Strategi* indenfor et nordisk Forsvarsfællesskab, hvis Forudsætning er, at de fire nordiske Stater: Danmark, Norge, Finland og Sverige danner en politisk og militærgeografisk Enhed, er der et Spørgsmaal, der er af afgørende Betydning, nemlig: Hvorledes kan Stormagternes Indstilling til et nordisk Forbund forudsættes at foreligge?

Dette kan summarisk og i faa Ord udtrykkes ved, at *Tysklands* Interesser heroverfor maa ligge deri, at en stærk nordisk Blok vil

dække Tysklands Flanker, nemlig Danmark og Norge den nordvestlige Flanke og Finland den nordøstlige og desuden kan støtte Tysklands Interesser i Østersøen.

Rusland kan muligvis have den Fordel af et samlet Norden, at det vil forhindre Finland i at blive Opmarchterræn for en fjendtlig Stormagt, i Modsætning til en isoleret finsk-svensk Alliance, der betragtes som en direkte Trusel mod Rusland, saaledes som vi saa det i Begyndelsen af 1940.

Englands Interesse ligger i, at Norden danner et Bolværk mod en eventuel russisk Ekspansion mod Vest, og at Norge ikke paany kan anvendes som Basisomraade for en mod England kæmpende Stormagt.

Om disse Teorier er sammenfaldende med Stormagternes virkelige Indstilling kan selvfølgelig ikke fastslaaes paa det nuværende Tidspunkt, men det synes dog sandsynligt at alle disse Magters *Fællesinteresse* maa være, at et nordisk Forbund, der ikke maa være rettet mod nogen og for nogen Stormagtskonstellation, forhindrer, at Norden ligger som et militært Tomrum netop i det strategiske Midtpunkt, hvor de tre Stormagter: England, Tyskland og Rusland mødes. Det er af afgørende Betydning, at alle fire nordiske Stater efter Verdenskrigens Afslutning løsrives fra enhver *isoleret* Stormagtskoalition og danner en Enhed, som er tilstrækkelig stærk til at holde den udenfor de store Nationers Politik og derved giver Udtryk for Nordens Vilje til at holde sig udenfor Stormagtskrigene.

Dette udelukker paa den anden Side ikke, at et forenet Norden kan indgaa som et regionalt Led i et eventuelt kommende Folkeforbund eller lignende og stille sin væbnede Magt til Raadighed for dette Forbund *indenfor* Nordens Grænser. Forudsætningen er blot, at alle Stormagtsgrupper er tilsluttet denne Sammenslutning, og danner en almen international Sammenslutning.

Da en Stats Eksistens først og sidst beror paa dens Krigsmagt, og da de krigsmæssige Opgaver er nøje knyttet til Landets Udenrigspolitik, vil Konklusionen af dette være, at man indenfor det nordiske Arbejde maa vælge

Enten: At samle Norden paa reel Basis, det vil sige tilstræbe fælles Udenrigspolitik og et fælles Organ for Udøvelse heraf, et fælles Forsvar samt alt, hvad der vil vise sig at være en Funktion heraf, nemlig: fælles Erhvervs- og Handelspolitik, Toldpolitik o. s. v.

Eller: Man maa indskrænke sig til at fortsætte det nordiske

Arbejde som hidtil kun paa kulturel Basis, en Løsning, der imidlertid erfaringsmessig *ikke* kan hjælpe til at forhindre en Genntagelse af Begivenhederne i Norden, som vi har set dem under den anden Verdenskrig. —

Denne Fremstilling tilsigter ikke at komme ind paa hvilken statsretslig Form, der vil være at foretrække i et kommende Norden, men det maa fastslaaes, at Forbundets militære Effektivitet ikke kan komme til Anvendelse, hvis de respektive Folkerepræsentanter i givet Tilfælde først skal tage Stilling til, hvorvidt man vil handle nordisk eller isoleret nationalt, noget saadant tillader den moderne Lynkriksstrategi ikke; en eventuel Angriber af et af Nordens Lande maa paa Forhaand regne med som givet, at Angreb mod en enkelt nordisk Magt automatisk udløser det *samlede* Nordens militære Kræfter. En fast fælles Organisation, som sikrer Solidariteten, er nødvendig, thi har man ikke paa Forhaand taget dette Standpunkt, maa det være, som den svenske Oberstløjtnant Torsten Holm udtrykker sig i sin udmærkede Pjece »Norden och Världen», fordi man ikke ønsker at binde sig og for i givet Tilfælde at holde sig en Bagdør aaben, som man forsvinder ud af, naar Alvoren staar for Døren.

En lille Nation, der angribes, kan ikke vente improviseret militær Hjælp fra en anden omtrent lige saa lille Nation, idet denne sidste allerede ser sig selv truet, naar Angriberen staar paa Nabo-statens Omraade, og at basere sin Politik paa improviseret Hjælp fra en Stormagts Side udelukker Nordens Historie fra April 1940.

Da det fælles nordiske Forsvarsproblem netop er et af de Omraader indenfor det nordiske Arbejde, der staar længst tilbage, skal Spørgsmaalet om *Norden som strategisk Enhed* i det følgende i store Træk belyses, ligesom de forsvarspolitiske Muligheder skal undersøges baade som Helhed og indenfor den Del af Helheden, som vedrører os Danske mest, nemlig Danmark.

Lad os først slaa fast, at Krigsteknikken og Kommunikationsmidlernes kolossale Udvikling i høj Grad har muliggjort Tanken om et fælles nordisk militært Samarbejde i ganske tilsvarende Grad, som en nøgtern Vurdering af Krigserfaringerne har givet til Resultat, at *den enkelte lille Magts Chancer for at skabe sig et tilstrækkeligt Værn til at varetage baade Bevogtnings- og Krigsopgaver er stærkt aftagende.*

Det er derfor, som den danske Generalløjtnant With udtrykker det, at en mindre Stat maa vælge, om den vil sætte sin Frihed i

Pant og slutte sig til en Stormagt, hvoraf følger, at den automatisk inddrages i Stormagtspolitikken, eller om den i Fællesskab med ensrettede Smaa-stater vil opbygge en tilstrækkelig stærk Forsvars-Union til Forebyggelse af Krig.

Tidligere har det kun i meget begrænset Omfang været muligt strategisk at samle de militær-geografisk saa forskellige Lande i Norden til en militær-politisk Enhed, blandt andet har Samfærdighedsmidlerne før i Tiden været alt for lidt udviklede til at kunne skabe strategisk Stabilitet. Forbindelsesmulighederne mellem de af Hav og Ødemarker adskilte nordiske Lande har ikke tilladt dette.

Det er i første Række det sidste Aarhundredes store Opfindelser og Teknik i Form af Dampmaskinen og dernæst Eksplosionsmotoren, omsat til Jernbaner, Damp- eller Motorskibe og motoriserede Armé'er, der nu strategisk forener, hvad tidligere har været adskilt. Kronen paa Værket er dog Luftfartøjet, som mere end noget andet reducerer Nordens kolossale Afstande, og som hverken lader sig standse af udstrakte Ødemarker eller islagte Sunde og Farvande. De Afstande, som det tidligere tog Uger at tilbagelægge, overflyves nu paa lige saa mange Timer; Jernbaner, Havne og Automobilveje forener nu Norge, Sverige, Danmark og Finland, medens Aalandshavet, Sundet og Bælterne med Nutidens Kanoner, Ubaade og Miner kan inddrages i Forsvaret til indbyrdes Beskyttelse af strategiske Forbindelser, som i Tilfælde af Is kan holdes af Luftfartøjer.

Paa den anden Side har de samlede nordiske Lande en større Dybde end noget andet europæisk Land, Rusland undtaget; dette ses bedst ved Betragtning af et Europakort, hvor man intet Steds vil kunne anbringe Nordens samlede uhyre Areal paa c. 23,000 Kvadratmile, uden at to eller flere europæiske Lande dækkes.

Dette kan strategisk set give et samlet nordisk Forsvar dets største Effektivitet, thi derved kan store Forsvarsomraader holdes uden for en Angribers Rækkevidde, hvilket betyder større Modstandsevne og længere Udholdenhed, ogsaa i den moderne Luftkrig, thi selv om Flyvemaskinen til en vis Grad har udslettet Begrebet strategiske Grænser, saa er den dog altid afhængig af sin Aktionsradius, hvorfor Rumdybden har saa stor Betydning for Luftkrigen.

Norden kan populært sammenlignes med en Fæstning, hvori Sverige danner Kærnen, hvor blandt andet Krigsforsyninger og Ammunitionsbeholdninger er oplagret, og som er omgivet af Danmark, Norge, Finland, Aalandsøerne, Gotland og Bornholm som

større eller mindre Bastioner eller strategiske Udenværker, der overalt undtagen ved Finlands Grænse mod Øst og Danmarks Landgrænse mod Syd er omgivet af Hav, nemlig det nordlige Ishav mod Nord, den finske Bugt og Østersøen mod Øst og Syd i Forbindelse med de danske Farvande og endelig Nordsøen, Skagerrak og Nord-Atlanten mod Vest.

Et samlet Norden danner saaledes nu ved sine Søgrænser en fra Kontinenten næsten isoleret militær-geografisk Enhed, der dog altid takket være sin Udstrækning vil have store Muligheder for at holde mindst een Forbindelsesvej aaben til den øvrige Verden og derved sikre sine Tilførsler selv under en Krigssituation, thi at Norden paa een Gang skulde angribes af flere forskellige Stormagtskombinationer forekommer usandsynligt. Kan disse Nordens omgivne Have beherskes med Søstridskræfter og fra Luften, betyder dette en indre Sammenknytning af Nordens Nabostater af meget stor Betydning, ligesom Nordens Kyst-Kommunikationslinier maa sikres ved et stærkt maritimt Kystforsvar. Dette belyses bedst igennem den Kendsgærning, som Kommandør Stig H:son Ericson oplyser om i sit Arbejde om nordisk Sjöforsvar, Stockholm 1943, nemlig at Nordens totale Søgrænser langs Territorialfarvandene omfatter ikke mindre end 7,800 km., hvilket svarer til U.S.A's Søgrænser, medens Nordens Landgrænser kun er 1,300 km.

Denne Krig har desuden vist, at selv en Lynkrig maatte stoppe op ved Kysten, og for at gennemføre en Invasion over Havet med moderne Materiel kræves ikke alene, at man har Søherredømmet, men ogsaa at Luften beherskes. Det er derfor, at et fra Norden isoleret Danmark har saa daarlige Forsvarsmuligheder i en moderne Krig fremfor tidligere, thi kun ved at forenes med det øvrige Norden skabes den nødvendige *Dybde* i Forsvaret ogsaa for vort i Udstrækning saa lille Land; omvendt maa Norden ogsaa i dette Forhold være interesseret i, at Danmark er tilsluttet dette for derved at forhindre, at dansk Territorium benyttes som Udgangspunkt for et Angreb imod Sverige eller Norge, men at Norden har Øjnene aabne for Danmarks — i Særdeleshed Jyllands — udsatte militærgeografiske Position tjener kun Helhedens Interesse.

Tidligere Tidens Centralforsvarsprincip, hvor Hærens Hovedstyrke koncentreredes om Rigets centrale og vigtigste Dele, for Eksempel en Hovedstad eller en Ø, kan nu udbygges som Periferiforsvar, saaledes at det er muligt at skabe et for hele Norden fælles og elastisk Grænseforsvar.

Tiden har ikke alene gjort Planerne om fælles nordisk Forsvar

mulige, men den har ogsaa gjort dem *paatrængende nødvendige*, thi den omtalte tekniske Udvikling — ikke mindst af Luftvaabnet — har selvfølgelig ogsaa gjort det betydelig lettere for en Angriber at samle saa store Styrker mod Nordens Lande, at disse enkeltvis er saa godt som udelukket fra at kunne naa op til en militær Kapacitet, som staar i rimeligt Forhold til den Angrebsstyrke, som kan forventes sat ind.

Et andet Moment af Betydning, der ogsaa understreger det paa krævede i, at Nordens Lande forener deres militære Værn, er den Erfaring, som denne Krig til fulde har lært os, at et militært Tomrum virker dragende paa omgivende Militærmagter, samt at Sandsynligheden for et Angreb svinder, naar Forsvarskræfterne bringes op paa et tilstrækkeligt højt Plan.

De mindre Stater, der tidligere paa det forsvarsmæssige Omraade var defaitistisk indstillet, har nu lært, at Friheden kun kan købes ved den største Indsats og de store Ofre.

Man vil bemærke, at *Island* ikke er medtaget i denne militærgeografiske Enhed, thi i reelle forsvarsmæssige Betragtninger maa der desværre ses bort fra Lande, hvis isolerede geografiske Beliggenhed umuliggør, at de bliver omfattet af et fælles Værn; at det udfra kulturelle og menneskelige Synspunkter vilde være meget ønskeligt, om Island kunde indgaa i den nordiske Føderation, er en helt anden Sag.

Spørgsmaalet, om det overhovedet er muligt at gøre Nordens forenede militære Kræfter tilstrækkelig stærke til at byde mægtige Angribere effektiv Modstand, maa besvares med et *Ja*, thi den første finske Krig viste, hvorledes vort beundringsværdige Broderfolk i Øst paa 3,6 Millioner — trods et utilstrækkeligt Grænseforsvar, men ved en mesterligt udført Bevægelsestaktik — forsvarede Nordens længste Landgrænse, som er over 1000 km lang, alene mod en Stormagt paa 200 Millioner Indbyggere, og Finland undgik den Gang ved sin Indsats at dele de baltiske Staters Skæbne, der endte i Selvopgivelsens Grav, selv om Felttoget kostede Finnerne 16,000 døde og 35,000 saarede.

Hvad endelig selve Sindelaget iblandt den danske Befolkning angaar — om Folket overhovedet ønsker at være med til at værne Landet, saa er der ogsaa fra anden nordisk Side nu og da kommet en vis Skepsis til Orde overfor, hvorvidt Danmark vilde være med til at skabe et saadant Værn, at det kunde deltage i Nordens Forsvar. Resultatet af den for nylig i Danmark foretagne Gallup-Undersøgelse vedrørende den danske Ungdoms Stilling til Landets

Forsvar synes imidlertid at vise en Tendens i positiv Retning. To Trediedele af de Unge fra alle sociale Lag saavel fra Land som By i Alderen fra 18 til 25 Aar har nemlig erklæret sig rede til for deres personlige Vedkommende at bringe de nødvendige Ofre, som en Militærtjeneste vil medføre og udtalt sig for, at Danmark i Fremtiden bør have et militært Forsvar.

Tidens haarde Lære har altsaa bragt Ungdommen af i Dag til at tage et realistisk Standpunkt, og meget tyder paa, at saavel Eksemplet fra det svenske Folk, der har paataget sig en Forsvarsbyrde uden Sidestykke i dets Historie, som Finlands heroiske Skæbne har lært dansk Ungdom meget ogsaa i forsvarsmæssig Henseende.

Endelig bør i denne Forbindelse Opmærksomheden henledes paa den i December 1943 offentliggjorte svenske Gallupundersøgelse, der gav til Resultat at 75 % af det svenske Folk ønskede at stemme for et nordisk Forsvarsforbund. —

Det nordiske Forsvar, hvis Maal er Nordens Integritet, skulde opbygges paa følgende fundamentale Grundlag:

1) En *fælles militær Overledelse*, som har en samlet nordisk Forsvarsstab for Hær, Flaade og Luftvaaben til sin Disposition, og som er organiseret efter moderne Principper og godkendt af de respektive Regeringer eller disses fælles Organ.

2) At hver af de nordiske Lande opbygger sin Forsvarsmagt saaledes, at denne som *nationalt Forsvar* er tilstrækkelig stærk til at kunne tage et første Forsvar indenfor sine egne Grænser og desuden kan deltage i Sammensætningen af slagkraftige *Forbundsstridskræfter*, som kan anvendes til et fælles Forsvar, hvor dette kræves.

3) At der tilstræbes *Ensartethed* i Organisation, Uddannelse, Bevæbning og Udrustning, i alle Fald i saa høj Grad som muligt, hvad Nybygninger og Nyanskaffelser angaar.

4) At hver af de nordiske Staters samlede *Forsvarsudgifter* fordeles relativt ens, i omtrentlig Forhold til Indbyggerantal og Nationalformue, saaledes at den Stat, der forholdsvis maa ofre mest paa sit nationale Grænseforsvar, skal yde mindre til Forbundsstridskræfter og omvendt.

Gennemgaar man nu disse Grundsætninger Punkt for Punkt, maa man indrømme, at Spørgsmaalet i *Punkt 1)* om Enhedskommando for de nordiske Værn selvfølgelig vil være vanskelig at løse, men den anden Verdenskrig har dog vist os, at en hollandsk Admiral har kommanderet britiske og amerikanske Flaadestyrker

i Østen, og U. S. A.'s Officerer har kommanderet britiske Enheder til Lands og i Luften og omvendt, saa Spørgsmaalet er maaske ikke saa svært at løse, som det tidligere har set ud til.

Betragtes det under *Punkt 2)* nævnte *nationale Forsvar* først, saa maa dette bestaa af et Grænse- og Kystforsvar indenfor hvert Land, bestaaende af Hær- og Flaadestyrker foruden de hertil knyttede taktiske Luftstridskræfter. Den Del af et fælles Norden, som det saaledes vil falde i Danmarks Lod af forsvare, bestaar i store Træk af følgende Omraader: Først Nordens sydlige Grænse, der omfatter den danske ca. 50 km lange Landgrænse i Sønderjylland, hvis Forsvar væsentlig maa tilfalde Hæren, samt Bælterne og Sundets sydlige Indløb, som maa forsvares af Søværnet, begge Dele i Forbindelse med Luftværnet.

Sundet har speciel Interesse i strategisk Henseende, fordi det betinger Forbindelsen — den saakaldte »Bro» — imellem Sverige og Danmark, fordi København ligger ved Sundet, og fordi det danner den korteste Forbindelsesvej til Østersøen i Modsætning til Store Bælt, som i højere Grad blandt andet af Hensyn til andre Østersømagter stadig maa betragtes som internationalt Gennemsejlingsfarvand. Den Omstændighed, at saavel Danmark som Sverige har parallelt løbende Interesser i Sundet, forøger i høj Grad Betingelserne for denne »Bro»s virkningsfulde Forsvar, der for Eksempel kan bestaa af svært Kystartilleri opstillet paa Stevns og Falsterbo samt ved Sundets nordlige Indløb, af Minespæringer og Samvirken af Flaadestyrker og Luftstyrker paa begge Sider af Sundet.

Som Paralleltilfælde, hvor Finlands og Sveriges Interesser løber sammen, kan nævnes Aalandsbarrièren, der kan spærre Indløbet til den botniske Bugt, der er af saa stor Betydning for Forbindelsen Sverige—Finland, og den saakaldte Kalot i Nord, hvor Norges, Sveriges og Finlands Grænser mødes og omfatter den isfri norske Havn Narvik, den finske Havn Petsamo og de svenske Malmlejer.

Hvad den Del af Nordens Vestgrænse angaar, som ligger paa dansk Territorium, bestaar den af Jyllands Vestkyst, som med Undtagelse af Indløbet til Esbjerg og Aggerkanal, der er relativt lette at spærre, er en af Naturen ret utilgængelig Kyst for Landgangsforetagender i de fleste af Aarets Maaneder.

Endelig maa Skagerak af strategiske Grunde gøres til et i saa høj Grad som muligt indre nordisk Farvand f. Ex. ved en af Flaade- og Luftstridskræfter etableret Spærring af Linien Hanstholm—Lindesnæs, i Forbindelse med landbaserede Artilleristøtte-

punkter paa dansk og norsk Kyst. Betydningen af, at den botniske Bugt paa den ene Side og Kattegat—Skagerak paa den anden Side i en Krig, som Norden blev inddraget i, til en vis Grad kunde forvandles til nordiske »Indhave», er indlysende.

Hvad *Forbundsstridskræfterne* dernæst angaar, tænker man sig disse organiseret saaledes, at de skal kunne indsættes, hvorsomhelst dette er paakrævet indenfor de forenede nordiske Nationers Grænser. De maa først og fremmest bestaa af *Luftstridskræfter*, som det Vaaben, der i Løbet af kortest mulig Tid kan indsættes overalt indenfor hele Nordens Omraade, og som et Vaaben, der nødvendigvis maa være baseret i Dybden, d. v. s. saa centralt som muligt indenfor Norden, f. Eks. i Midtsveriges store Skove eller Ødemarker.

At gaa detaillert ind paa, hvad de forskellige nationale Værn eller de nordiske Forbundsstridskræfter skal bestaa af, vil — bortset fra dette Spørgsmaals store Interesse — næppe være opportunt at behandle i denne Fremstilling. Den i Januar 1942 vedtagne svenske Forsvarsplan giver imidlertid et godt Udgangspunkt for de Overvejelser, som det jo staar enhver frit for at anstille.

For Luftvaabenets Vedkommende regnes der her med 17 Luftflotiller af 27 Enheder eller ca. 450 Kampmaskiner i første Linie med et aarligt Budget paa 213 Millioner Kroner. Proportioneres denne Styrke ud paa de andre nordiske Lande, faas ca. 50 *nordiske Luftflotiller*, ialt med ca. 1400 Luftfartøjer; dette svarer til ca. 3 Luftflotiller pr. 1 Million Indbyggere, nemlig 18 svenske, 12 danske, 12 finske og 9 norske — ialt 51 Luftflotiller à 27 Enheder = 1377 Luftfartøjer i første Linie, hvilket omtrentlig vil svare til ca. 2 Gange saa mange Enheder i det totale Antal Luftfartøjer indenfor det nordiske Luftvaaben.

Den nordiske Forbundsluftflaade maatte som selvstændig og et med Hær og Flaade ligestillet Vaaben baseres i selve den skandinaviske Halvøs Midte med camouflerede Flyvepladser og Brændselsdepoter indbygget i Klipperne o. s. v., medens mindre detacherede Luftenheder væsentlig Luftjagere herfra maatte tildeles de nationale Stridskræfter af Hær og Flaade til Optræden indenfor hvert Lands Omraader og Farvande. De nationale Luftstyrker maa desuden sammensættes efter de forskellige Landes Behov og skal foruden Jagere omfatte maritime (d. v. s. Torpedoplaner) og Rekonosceringsplaner, medens Bombeflaaderne fortrinsvis indgaar i Forbundsluftflaaden. En detaillert Udredning heraf samt Luftflaadernes indbyrdes Forhold imellem Bombe-, Torpedo-, Jager-

og Rekognosceringsmaskiner maa udredes af kompetent Sagkundskab paa disse Omraader.

Dernæst maa *Søstridskræfterne*, i det Omfang som hvert Lands særlige Forhold kræver det, indgaa i det nationale Forsvar samt som permanent Led i Forbundsstridskræfterne, og de tidligere omtalte Krav om at sikre Nordens Søforbindelser gør at der maa stilles meget store Krav til de nordiske Søstridskræfter, hvis Maal det desuden maa være at sikre Kysterne mod Invasion. Det maa være en Nødvendighed af saavel taktiske som tekniske Grunde, at de Grupper eller Enheder, der her skal danne Forbunds-Eskadren eller Flaaden, maa bestaa af saa ensartede Skibs- og Fartøjstyper som muligt, foruden at de ved stadige Øvelser er fast forenet som taktiske Enheder. Foruden Forbunds-Eskadren kan ogsaa en Del af de nationale Forsvars-Søstridskræfter koordineres, for Eksempel for Danmark-Sveriges Vedkommende i Sundet, for Danmark—Norges Vedkommende i Skagerak o. s. v., og dette taler for, at ogsaa de nationale Flaaders Enheder opbygges af saa *ensartede* Typer, som Forholdene paa Stedet tillader det.

Vil man dernæst undersøge, hvilke Enheder det danske Søværn under disse Betingelser antagelig skulde opbygges af, kan man ligeledes gennem den svenske Forsvarskommission af 12. Januar 1942, som er baseret paa de hidtil gjorte Krigserfaringer, faa betydningsfulde Oplysninger.

Uden her at komme nærmere ind paa hvilke *Krigserfaringer*, der indtil nu kan uddrages, skal der blot peges paa en saa iøjnefaldende Faktor som Luftstridskræfternes dominerende Indflydelse ogsaa paa Søkrigen. Om Dagen og i god Sigtbarhed har disse vist sig som et meget virksomt Vaaben til Søs, ligesom en underlegen Flaades Muligheder er blevet betydelig forøget ved Samvirke med Luftfartøjer. Luftstridskræfternes Anvendelse til Søs er dog stadig begrænset af daarlig Sigtbarhed, hvilket ikke mindst her i Skandinavien altid nødvendiggør, at man maa være i Besiddelse af en Flaade, som ogsaa om Natten og i Taage kan møde en Angriber. Desuden viser Krigserfaringerne bl.a. den afgørende Betydning af at Søstridskræfterne altid er i højeste Beredskab under spændte politiske Forhold (jfr. bl.a. Japanernes Overfald paa Pearl Harbour) samt Vanskeligheden ved at blokere selv en underlegen Flaademagt i sine Baser, og endelig at Sætningen, om at Offensiven er det bedste Forsvar, ogsaa gælder i Søkrigen.

Da den svenske Forsvarsplan er opbygget bl.a. paa Basis af disse Krigserfaringer, kan en til Sveriges nogenlunde svarende

Forsvarsplan ogsaa opbygges for et *nordisk Søværn*; for Danmarks Vedkommende kunde man tænke sig den *nationale Flaade* for Eksempel sammensat foruden lokale Styrker af et Par hurtige Operationsgrupper bestaaende af moderne Materiel under konstant Kommando, hvoraf den ene skulde operere i vore sydlige Farvandsafsnit og den anden i de nordlige, samt en Stødstyrke bestaaende af Flaadens Rygrad, nemlig Artilleriskibe, samt dertil hørende Materiel, alt suppleret af et maritimt Flyvevæsen, U-Baadsstyrker, Minevæsen, samt Kystartilleri og et vel udbygget Basisforsvar.

Den danske *Forbundsflaade* kunde da bestaa af en tredje Operationsstyrke opbygget af med det nuværende svenske Materiel homogene Enheder, og som efter Omstændighederne skal kunne operere med henholdsvis svenske, norske og finske Søstridskræfter.

Kystartilleriet skal arbejde i snævre taktiske Samarbejde med Kystflaaden og maa derfor indgaa som et Led i Søværnets nationale Forsvar og kun i Sundet danne et Led i Forbundsstridskræfterne. Moderne permanente Værker maa desuden anlægges overalt paa de strategisk udsatte og vigtige Steder i vore Farvande.

Hvad *Hæren*, hvis Maal det maa være at forsvare Nordens Landgrænser eller vanskeliggøre en Angribers Passage over nordisk Territorium, angaar, kan den svenske Oberst Kleen citeres, der opstiller et Grundlag for en *nordisk Hær* paa 2 Divisioner pr. 1 Million Indbyggere, det vil altsaa sige 12 svenske, 8 danske, 8 finske og 6 norske, ialt 34 Divisioner eller ialt 6 à 700,000 Mand. Tages alle Reserver med, kan der regnes med 10 pCt. af Befolkningen eller ca. 1,5—1,7 Millioner Mand ialt (for Danmarks Vedkommende altsaa ca. 400,000 Mand), hvilket repræsenterer en betydelig Magtfaktor.

Hvor meget der heraf skulde afses til det nationale Forsvar, og hvor meget der skal tildeles Forbundsstridskræfterne, skal der ikke her tages Stilling til da dette maa udredes af kompetent landmilitær Sagkundskab, men det kan blot generelt fastslaaes, at det fortrinsvis i første Instans maa være de motoriserede Hærafdelinger i Forbindelse med Luftlandetropperne, som skal indsettes i Forbundsstridskræfterne, medens alt Hjemstavnsforsvar maa indgaa i den nationale Hær. At Nordens mest udsatte Lande henholdsvis er Finland og Danmark og at disse derfor kræver et relativt stærkt Beredskab synes indlysende.

Det forekommer naturligt, at Grænseforsvaret indenfor hvert af

Nordens Lande fortrinsvis bør udføres af de Troppekontingenter, der tilhører den nationale Styrke i alle Fald i første Instans, da disse er mest lokalkendt og bedst fortrolig med Egnens særlige Topografi. I øvrigt bør de Tropper, der tilhører det nationale Forsvar, være under højt Beredskab og saaledes sammendraget, at de i Forbindelse med et Hjemmeværn kan være i Stand til at møde et moderne »Lynangreb» paa den mest tidssvarende Maade, nemlig ved at yde en dertil svarende saakaldt »Lynmodstand».

Endelig bør det understreges, at kun den Stat, der i Tide har opbygget et effektivt og et vel udført officielt militært og politisk Efterretningsorgan, er i Stand til at møde et moderne Angrebs Indsats paa rette Vis.

At Fremtiden en Gang vil medføre en Udvikling henimod den ideelle militære Løsning, nemlig at samtlige Forsvarsstridskræfter tilhører den *samlede nordiske Union*, eller hvilket Navn der nu gives denne, i Lighed med hvad Tilfældet er i andre Føderationer, er sandsynligt.

Med Hensyn til *Punkt 3*), Ensartethed i Organisation og Uddannelse, maa denne være en Nødvendighed for Forbundsstridskræfterne, ligesom Ensartethed i Udrustning og af alle Vaaben selvsagt betyder en afgørende Fordel ogsaa for de nationale Styrker, idet derved alle Ammunitionsdepoter i hele Norden vil kunne benyttes af Forbundsstridskræfterne. Dette er saa indlysende, at det næppe behøver nogen nærmere Omtale.

Der bør dog i Forbindelse med Spørgsmaalet om Ensartethed i Uddannelse nævnes et Punkt af Betydning, nemlig Nødvendigheden af en vis Bearbejdelse af de nordiske Sprog indenfor den militære Terminologi og Ordregivning, og her vil for Eksempel for finske Militæres Vedkommende Kendskab til de andre nordiske Sprog til en vis Grad være en Nødvendighed.

Hvad den nordiske *Krigsindustri* angaar, maa det erindres, at Sverige er et højt udviklet Industriland med en Forsvarsindustri af betydelige Dimensioner, hvis Kapacitet vil kunne mangedobles ved Leveringer ogsaa til de øvrige nordiske Lande. Dertil kommer, at Skibsbygningsindustrien i Danmark, Sverige og Norge nærmer sig Stormagtsformat og vil kunne være af vital Betydning til Opbygning af de nordiske Flaader. Endelig bør Flyvemaskinindustrien centraliseres og udbygges i de med Raavarer bedst forsynede Lande, enten Norge eller Sverige, idet det erindres, at den svenske Flyvemaskinindustri allerede nu indtager en ledende Rolle.

Endelig hvad *sidste Punkt, 4*), Forsvarsudgifterne, angaar, saa

vil disse jo givetvis betyde en saa væsentlig Forøgelse indenfor de respektive Landes Statsbudgetter, at mange i Danmark maaske ikke helt gør sig klart, hvilke Summer det nu koster at opbygge og vedligeholde et moderne Værn. Det maa desuden erindres at det ikke paa Forhaand er givet at et fælles nordisk Forsvar vil blive billigere end separat Forsvarsbudget indenfor hvert enkelt Land. Forskellen er blot den, at det første yder den største *militære* Sikkerhed.

I Sverige regnes der med ca. 755 Millioner Kr. til alle tre Forsvarsgrene om Aaret i 5 Aar, hvilket bliver 3,5 Milliarder Kr. ialt; alene til Søværnet regnes med 721 Millioner Kr. ialt i den 5-aarige Oprustningsperiode.

Foruden dette har man imidlertid allerede i Sverige anvendt 5 Milliarder Kr. ialt eller 1700 Millioner Kr. p. a. i de 3 forudgaaende Krigsaar. Naar Sverige saaledes ikke viger tilbage for at anvende 6 pCt. af sin Nationalindkomst paa 12 Milliarder Kr. paa Forsvaret, vil vi i Danmark vel ogsaa kunde anvende 6 pCt. af vor Nationalindkomst paa 6 à 8 Milliarder Kroner til vort Forsvar, især naar det erindres, at Danmarks Forsvar bogstaveligt talt efter den ²⁹/₈ 43, hvor Danmarks Flaade blev sprængt i Luften og alle militære Forraad blev ført til Tyskland, maa opbygges fra Grunden, hvilket dog ogsaa indebærer en vis Fordel, da Tiden nogle Aar efter en Verdenskrig udfra et Konstruktions-Synspunkt er det bedste Tidspunkt at genopbygge et Værn paa, thi først da har Sagkundskaben været i Stand til at vurdere alle Krigserfaringer til Bunds.

At dette imidlertid er svimlende Beløb i Sammenligning med, hvad der tidligere er anvendt til militære Budgetter i Danmark, skal villigt indrømmes, men man maa huske, at disse Udgifter erfaringsmæssigt *ikke vil kunne spares* thi dersom man ikke vil ofre de fornødne Penge selv er det bevist at andre vil gøre dette i Stedet for paa det besatte Lands Bekostning.

En meget stor Procent af de til Opbygningen af et virkeligt Værn nødvendige Udgifter, som her er skitseret, vil dog kunne anbringes indenfor den nordiske og indenfor den nationale Industri, og dertil kommer, at for Eksempel imellem 40 og 75 pCt. — afhængig af Fartøjstyperne — af de Udgifter, der medgaar til vor Flaades Genopbygning, vil kunne paaregnes at gaa direkte til Arbejdslønninger.

Det maa endelig tages med i Betragtning, at et Fællesskab — med Fællesskabets Goder, der her er intet mindre end vor Fri-

hed og Uafhængighed — overalt saavel i Staters Liv som hos de enkelte Individider fordrer *et Offer af egne Fordele i det fælles Tjeneste*. —

Om nu Europas Fremtid bliver denne eller hin, saa bør det understreges, at intet Tidsrum vil være gunstigere til at realisere en nordisk Sammenslutning, end det Tidspunkt, hvor en Stormagtskrig er ved at ebbe ud, *forudsat* at Nordens Lande atter har faaet deres *fulde Suverænitet*.

De Vanskeligheder, som Tilvejebringelsen af en Sammenslutning automatisk fører med sig, overvindes lettest paa dette Tidspunkt, blandt andet fordi disse Besværligheder vil føles mindre paa Baggrund af de eksisterende Forhold, og fordi der er al Grund til at tro, at Landene, hvis de først hver for sig gaar tilbage til Varetagelsen af deres egne særlige Interesser, vil fjerne sig fra hinanden.

Derfor er det af saa vital Betydning, at det Land, hvorfra Initiativet skal udgaa, nemlig *Sverige*, og som paa Grund af sin bedst beskyttede Stilling er bedst egnet til at danne Forsvarets Centrum, til den Tid, hvor Sagen bliver aktuel, har saa mange af sine Kræfter i Behold som muligt, thi man kan muligvis tænke sig et partiel nordisk Fællesskab uden henholdsvis Danmarks eller Norges eller Finlands Medvirken, men et forenet Norden kan ikke tænkes uden Sverige!

Til Slut skal den gamle Sandhed:

»Si vis pacem para bellum»

bringes i Erindring — den, der ønsker Freden, forbereder Krigen; dette har haft Gyldighed i Sekler og vil antagelig stadig have det, thi saa længe der gives Mennesker, vil der gives Modsætninger, Ufred og Kamp, dog kan man maaske ændre Sætningen noget, saa den passer bedre ind i vore Forhold og snarere sige:

At det Land, der overhovedet ønsker at eksistere, maa forberede Krigen, og er vi for smaa til at gøre dette enkeltvis, maa det gøres i Fællesskab efter Motto'et:

Een for alle og alle for een!